

SULEV VEDLER
sulev.vedler@ekspress.ee

Kolmapäeval tühistas Harju maakohu kohtunik **Karin Olentšenko** 400 euro suuruse trahvi, millega Kesklinna politseijaoskond karistas mullu oktoobris rahvusoper Estonia endist peadirektorit **Aivar Mäed** tahtlike „kehalise seksuaalse iseloomuga tegude“ eest.

Pärast seda hakkasid inimesed küsima, kas Eesti Ekspress kirjutas ikka mullu suvel tõtt, kui avaldasime artikli „Rahvusoper Estonia töötajad: direktor Aivar Mäe alandab ja ahistab naisi“. Kümnekond naist rääkisid tolles loos, kuidas Mäe on aastaid naiskolleege alandanud, teinud kohatuid seksuaalseid kommentaare ning käperdama kippunud.

Sellest sai kohaliku #MeToo liikumise kuulsaim näide ekspeaminister **Taavi Rõivase** nn Malaisia külmkapijuhtumi kõrval.

Kohtunik Olentšenko arutas toimunut viiel istungil ning koostas väga põhjaliku otsuse. Sellest selgub, et Ekspressis kirjeldatud juhtumeid ei lükatud kohtus ümber. Vastupidi, jutt Mäe käitumise kohta leidis pigem kinnitust.

Rindadest krabamine ei ole okei!

Kui Ekspress kirjutas Mäe onuheinolikust käitumisest, siis kohus menetles asja kitsalt, vaid seksuaalse ahistamise kui väärteo kontekstis. Hinnati, kas Mäe käitumises leidis ümberlükamatult tõendamist karistusseadustikus fikseeritud seksuaalse ahistamise väärteokoosseis.

Ekspressi loos rääkisid oma kogemustest kümnekond naist. Kohtus arutuse all olid neist vaid ühe väited.

Ekspressi suvises loos kõneles endine estoonlanna, kuidas Mäe teeskles, et hakkab kaotama tasakaalu, ja pani käed alluva rindadele. „See pole enam ammu okei, kui krabad kedagi rindadest. Siis ma ei osanud öelda: palun ära tee. See oli vastik, alandav, rõve. Ma ei kujuta ette, et selline inimene saab olla juhtival positsioonil,“ sõnas ta.

Naine kordas seda kõike ka suvel politseis. Politsei tuvastas seksuaalse ahistamise tunnused, koostas väärteoprotokoll ja määras Mäele 400 eurot trahvi. Mäe ja tema kaitsjad (vandeadvokaat **Paul Keres** ja advokaat **Andri Rohtla** advokaadibüroost LEVIN) vaidlustasid selle otsuse.

Seega olid kohtus seekord vastamisi Aivar Mäe ja politsei. Kesken-duti väärteoprotokoll joudnud juhtumitele, mitte ajakirjanduses avaldatule.

Kas direktor kabistas 4 või 15 korda?

Estonia endine töötaja **Lisanna** väitis, et ajavahemikus 1. novembrist

2018 kuni 13. detsembrini 2019 juhtus „tasakaalu kaotamist“ ja rindade katsumist vähemalt neli korda.

Esialgu teatas ta, et seda juhtus 10-15 korda, kuid hiljem parandas ning väitis, et kordade arv, mida ta „täpselt“ mäletab, oli neli või viis. Samas ei osanud ta öelda, millal need toimusid.

See muutis kohtupidamise – nii Mäe kaitsjate kui ka kohtuniku meelest – äärmiselt umbmääraseks.

Kohtunik Olentšenko märkis, et kuna räägiti ligikaudu aastapikkusest ajavahemikust, võttis politsei Mäelt ilmselgelt võimaluse ennast kaitsta.

Lisanna teatas, et Mäe hakkas teeskleva tema rindadele kukkumist alates maist 2018, kuid samas väitis ta ka, et pigem võis see kõik juhtuda 2019. aasta suvest kuni aasta lõpuni.

Kui Mäe kaitsja küsis, mis kuus võisid siis intsidendid toimuda, kas näiteks jaanuaris 2019, veebruaris 2019, märtsis 2019, augustis 2019, detsembris 2018, ei osanud Lisanna kindlalt vastata.

Ta ei suutnud öelda ühtegi kuud, rääkimata kuupäevadest.

Juhtunul puudusid tunnistajad. Mäe eitas väärteo toimepanemist.

Aegumise kahtlus

Kohtunik Olentšenko toonitas, et kõrvaldamata kahtlus tuleb tõlgendada „in dubio pro reo“ põhimõtte järgi kahtlustatava (s.t Aivar Mäe) kasuks.

„Seega on väidetavalt ajavahemikul 01.11.2018–13.12.2019 nelja erineva võimaliku sündmuse kohta väärteootsuses kirjeldatud ajal ja kohas vaid Lisanna ebamäärased ütlused, mis on vastuolus Aivar Mäe ütlustega,“ leidis kohtunik Olentšenko. „Olukorras, kus väärteo toimepanemise aeg ja koht on teadmata ka Lisannale endale ning puuduvad mistahes teised tõendid antud episoodi osas, leiab kohus, et vastuolusid Aivar Mäe ja Lisanna ütlustes ei ole võimalik kõrvaldada ning teo toimepanemist Aivar Mäe poolt väärteo kirjelduses toodud viisil ja ajavahemikul ei saa tõsikindlalt jaatada.“

Kohtunik Olentšenko lisas, et pole võimatu, et kõik need teod siiski toimusid, aga ajavahemikus maist 2018 kuni veebruarini 2019. Sel juhul olid nad juba aegunud. Mis välistas Aivar Mäe karistamise.

Mäe alibi ei veennud kohtunikku

Lisanna rääkis veel kahest episoodist. Ta teatas, et 4. juunil 2019 kella ühe ja kahe vahel viibis ta ooperimajas turundusosakonna ukse taga koridoris ja talle tuli vastu Aivar Mäe. Nad jäid rääkima ühest esietendusest. Korraga tõmbas mees tema kleidikaeluse kehast eemale ja vaatas sisse. Seejärel hakkas Mäe kõva häälega naerma ja läks enda kabinet poole.

Teine kord vaatas Mäe tema kleidikaelusest sisse 6. augustil direktori kabinetis toimunud koosolekul.

Mäe eitas seda. Ta kaitses end jutuga, et 4. juunil oli tal kell 11-13

Ühe kohtuotsuse anatoomia.

Kohtunik tühistas Aivar Mäe karistuse, sest uskus, et kaebaja ei tundnud end seksuaalselt ahistatuna

Asi oli ohvri käitumises. Tunnistajad väitsid, et naine käitus sama joviaalselt nagu Mäe ja lausa kleepus mehe külge. Kohus ei lükanud ümber Eesti Ekspressis avaldatut. Vastupidi, jutt Mäe käitumise kohta leidis pigem kinnitust.

kabinetis juhatuse koosolek. Sellelt lahkus ta varem, sest kell üks algas eraeluline kohtumine väljaspool maja. Kellega, seda Mäe enam ei mäletanud, kalendris olid kirjas vaid tähed L.P.

„Lisanna keerles ise ümber Aivar Mäe, otsis tähelepanu, teda kutsuti seetõttu kleepekaks, Lisanna lubas endale väga vaba suhtlust Aivariga.“

Kohtunik kirjeldab kannatanuna esinenud naist

Oma auto juurde läks Mäe tavaliselt sisehoovi kaudu ega läbinud turundusosakonna uksetagust.

Kohtunik Olentšenko leidis aga, et Mäe jutt ja kalendri sissekanne ei välista, et ta võis kõnealusel aja-

vahemikul siiski seal koridoris viibida, sest ta võis eraeluliselt kohtumiselt naasta enne kella kahte.

Tunnistajate puudumine ei takista karistamist

Ka sellel vahejuhtumil puudusid tunnistajad.

Kohtunik Olentšenko märkis, et „samas ei ole Riigikohtu järjekindla praktika kohaselt välistatud isi-

ku süüdi tunnistamine ka vaid ühele tõendile tuginedes, milleks võib muu hulgas olla kannatanu ütlus“.

Ta ei heitnud Lisanna juttu kõrvale. Küll aga rõhutas, et sel juhul peab kohtu siseveendumuse kujunemine olema kohtuotsuse lugejale eriti selgesti jälgitav.

Selle veendumuse kujunemist hindas kohtunik koos teise episoodiga, mis Lisanna väitel toimus augustikuisel turundusosakonna koosolekul. Naise väitel tõmbas Mäe seal pausi ajal tema pluusi kummiga kaelust, et piiluda tema keha.

Mäe eitas juhtunut. Ütles, et säärastel tunni aja pikkustel koosolekutel nad pause ei tee ja ta istus laua keskel, tema teguviis olnuks kõigile näha.

Pluusi alla piilumiseks piisab ühest sekundist

Koosolekul viibinutest mäletas säärast vahejuhtumit vaid üks inimene. Tolle tunnistaja sõnul oli ürituse meeoleu ülemeelik, tehti nalja, Lisanna ja Aivar kohtusid kohvilaua ees, Aivar tõmbas korraks Lisanna pluusikaelust ja selle peale jäi naine kohmetult seisma, Aivar